

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
20 ЛИСТОПАДА 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 7 від 19.11.2020 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 20 листопада 2020 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 125 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної
педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Буйницька М.М. ЗДАТНІСТЬ ДО САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ВАЖЛИВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	36
Буркова М.В. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТАРШОКЛАСНИКІВ – ВИХОВАНЦІВ ІНТЕРНАТНОГО ЗАКЛАДУ.....	38
Ван Юйхун СОЦІАЛЬНА РОЛЬ МУЗИКИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	43
Владимиров Д.І. ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ ЗАСОБАМИ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	44
Галас Т.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	47
Герасименко А.Ю. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО КОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	50
Гольфельд Т.Г. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ У ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ.....	54
Дерев'янюк Г.О. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	57
Довбня О.В. ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	61
Комишан Т.О. КОМПЛЕКС ЗАСОБІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО УМОВ ЗДО.....	64
Куряча С.В. ВИМІРЮВАННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	67
Літвиненко Ю.С. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	73
Ліщина Ю.А. ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	78
Павлюченко С.Ю. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН ПІДЛІТКАМИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	81

Владимиров Д.І.
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ ЗАСОБАМИ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Науковий керівник – док. пед. наук, професор М. Васильєва

Анотація. У статті розглянуто зміст професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профорієнтації з використанням засобів анімаційної діяльності. На основі аналізу змісту підготовки визначено роль і місце підготовки фахівця в напрямі. Розроблено навчальну дисципліну, представлено її змістове наповнення.

Ключові слова: професійна підготовка, зміст підготовки, майбутній соціальний педагог, старшокласник, засоби анімаційної діяльності, профорієнтаційна робота.

Vladimirov D.I. Contents of Training of Future Social Teachers for Vocational Work with High School Students by Means of Animation Activity

Annotation. The article considers the content of professional training of future social teachers for career guidance with the use of animation activities. Based on the analysis of the content of training, the role and place of training of a specialist in the direction are determined. The discipline is developed, its content is presented.

Keywords: professional training, content of training, future social pedagogue, high school student, means of animation activity, career guidance work.

Постановка проблеми. Профорієнтація школярів є важливим напрямом забезпечення їхньої підготовки до професійного життя, самовизначення в обраній професії. Від правильного вибору залежатиме ефективність власної життєдіяльності особистості і результативність її діяльності на благо суспільства і держави. У зв'язку з цим, створеними є соціальні інституції, на які покладається виконання завдань з професійної орієнтації підростаючого покоління. В першу чергу, це стосується закладів освіти, в яких всі суб'єкти покликані докладати зусиль до підготовки школярів до самостійного професійного життя. Координатором такої діяльності виступає шкільний соціальний педагог.

Виконання соціально-педагогічних функцій потребує пошуку і використання ефективних методів, форм, засобів профорієнтаційної діяльності. Суттєвим потенціалом з реалізації соціально-педагогічної діяльності, спрямованої на профорієнтацію старшокласників, володіють засоби анімаційної діяльності. Проте для їхнього ефективного використання соціальний педагог потребує спеціальної професійної підготовки. Отже, необхідним є визначення змісту підготовки майбутнього соціального педагога до профорієнтації старшокласників з використанням засобів анімаційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Профорієнтаційну роботу зі школярами старших класів досліджували О. Василенко, М. Ізвекова та ін. Можливості анімації щодо подолання окремих соціально-педагогічних проблем вивчали Т. Дедуріна, М. Петрова, Л. Сайкіна, Н. Ярошенко та інші. Підготовку фахівців до здійснення анімаційної діяльності досліджували Л. Волик, В. Кірсанов, Т. Лесина, Н. Максимовська та ін.

Однак, бракує ефективних засобів з підготовки майбутніх фахівців – соціальних педагогів до продуктивної організації анімаційної діяльності в профорієнтаційному напрямі старшокласників у закладах загальної освіти.

Мета статті – розкрити зміст професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профорієнтації старшокласників з використанням засобів анімаційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Профорієнтація – це цілеспрямована, науково-обґрунтована діяльність різних державних і суспільних організацій, спрямована на вдосконалення професійного самовизначення особистості на користь людини і суспільства [4, с. 106-107]. Профорієнтація є одним з напрямів соціально-педагогічної діяльності соціального педагога. Соціально-педагогічна діяльність – це важливий різновид професійної та, іноді, волонтерської діяльності, який спрямований на створення умов в соціальній сфері буття для гармонійного, ґрунтового, соціального розвитку групи чи особистості, соціуму [1, с. 96]. Науковцями доведено, що дозвіллева сфера має бути механізмом соціальної реалізації особистості, профілактики негативних явищ у соціальному середовищі, педагогізації соціального простору, включення особистості в соціум [5]. Природно, що дозвілля в дослідженнях визнається засобом, сферою, процесом, фактором, здатним поліпшити вирішення соціальних і соціально-педагогічних проблеми.

Перед соціальними педагогами постає важливе завдання у допомозі юнакам, молоді, учням старших класів, зробити перші кроки до правильного вибору професії. В контексті підготовки до професійної організації соціальні педагоги мають здобути знання, вміння, навички, які дозволять спланувати, дібрати відповідні ресурси, реалізувати анімаційну діяльність та проаналізувати її ефективність. Іншими словами, фахівці мають бути готовими до реалізації функцій профорієнтаційної соціально-педагогічної діяльності зі старшокласниками [2].

Професійна підготовка майбутнього соціального педагога характеризується як процес і результат певних змін особистості фахівця, який виявляється у його здатності до реалізації професійних функцій. Найефективніше цей процес реалізується в умовах закладу вищої освіти [3].

Проведений аналіз змісту професійної підготовки здобувачів спеціальності «Соціальна робота», які навчаються за освітньою програмою «Соціальна педагога» у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди засвідчив, що є навчальні дисципліни, спрямовані на формування компетентностей майбутнього соціального педагога, пов'язаних зі здатностями до організації профорієнтаційної роботи, зокрема в закладах загальної середньої освіти: «Соціально-педагогічна робота в закладах освіти». Окремий блок представлено дисциплінами «Теорія соціальної роботи в галузі дозвілля» і «Методика соціальної роботи в галузі дозвілля», які забезпечують теоретичне підґрунтя для опанування знаннями з організації дозвіллевої діяльності, зокрема й з використанням засобів анімаційної діяльності. Проте у запропонованих програмах тематика традиційно обмежується теоретичними основами організації дозвілля дітей та учнівської молоді, історичними аспектами, організацією ігор та вуличної соціальної роботи. Для поглиблення й формування практичних навичок майбутніх фахівців соціально-педагогічної діяльності в досліджуваному напрямі розробленими і запропонованими є дисципліни вільного вибору студентів: «Сценарна робота соціального працівника», а також «Профорієнтація в соціальній роботі». Отже, як бачимо, проведений аналіз змісту підготовки засвідчив, що в змісті передбачено формування теоретичних знань і окремих практичних навичок майбутніх соціальних педагогів з: організації соціально-педагогічної діяльності в профорієнтаційному напрямі; особливостей організації дозвілля різних категорій населення; роль соціального педагога в організації соціально-педагогічної діяльності зі школярами з закладі загальної середньої освіти. Проте, бракує органічного поєднання означених питань, опанування яких створило б підґрунтя для ефективної діяльності шкільного соціального педагога з реалізації функцій профорієнтаційної роботи.

Зважаючи на те, що соціальний педагог має бути завдяки спеціальній підготовці здатним інтегрувати та координувати анімаційно-дозвіллеву діяльність у профорієнтаційному напрямі в роботі зі старшокласниками, нами було розроблено зміст додаткової дисципліни «Профорієнтація старшокласників засобами анімаційної діяльності». Зміст запропонованої дисципліни включав такі блоки: 1. Теоретичні основи профорієнтаційної роботи засобами анімаційної діяльності з різними соціальними суб'єктами; 2. Методичні основи організації

профорієнтаційної соціально-педагогічної діяльності з використанням анімаційних засобів;
3. Практичні аспекти організації профорієнтаційної роботи зі старшокласниками з використанням засобів анімаційної діяльності в закладі загальної середньої освіти.

Було сформульовано основні завдання вивчення розробленої дисципліни: опанування поняттями «анімаційна діяльність», «соціальна анімація», «соціокультурна анімація», «соціально-педагогічна анімація», «соціально-педагогічна анімація в профорієнтаційній роботі»; формування умінь організовувати анімаційно-дозвілєву діяльність у профорієнтаційному напрямі зі школярами, добирати доцільні форми, методи, прийоми; під час практикумів, базуючись на фахових знаннях, що засвоєні раніше, добирати доцільні методи і форми анімаційно-дозвілєвої діяльності зі старшокласниками, враховувати ресурси та специфіку їх застосування в конкретних умовах з метою проведення профорієнтаційної роботи; розробляти сценарії профорієнтаційних заходів зі школярами з використанням засобів анімаційної діяльності.

Зважаючи на те, що проведення лекційних і семінарських занять залишаються провідними формами організації навчального процесу здобувачів у закладі вищої освіти, нами було проведено лекцію (тема: «Профорієнтаційна робота з учнями старших класів засобами анімаційної діяльності») та семінарське заняття (тема: «Досвід використання анімаційних засобів для профорієнтації учнів старших класів»). Під час проведення занять студенти виявили зацікавленість запропонованими питаннями, підтвердили значущість ознайомлення з ними для роботи зі старшокласниками на підставі власного досвіду проходження практики в закладах загальної середньої освіти. Майбутні соціальні педагоги, які вивчали розроблену дисципліну, відзначали власну готовність до реалізації в анімаційно-дозвілєвій діяльності, спроможність вдосконалювати соціально-педагогічну діяльність, застосовуючи анімацію у сфері профорієнтаційної роботи зі старшокласниками.

Варто відзначити велике значення практичної підготовки, яка має здійснюватися на базах практик, оскільки вони уможливають безпосередню участь студентів у реалізації анімаційно-дозвілєвої діяльності зі старшокласниками, переслідуючи провідну мету – допомогти старшокласникам у професійному самовизначенні.

Висновки. Отже, розроблений зміст навчальної дисципліни було спрямовано на підвищення ефективності процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів до профорієнтації з використанням засобів анімаційної діяльності. Подальшого вивчення потребують методи організації діяльності з підготовки фахівця, розроблення завдань для практичних занять і самостійної роботи здобувачів.

Список використаних джерел:

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; Держ. закл. «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Х. : Бурун Книга, 2011. 159 с.
2. Василенко О.М. Структура готовності майбутнього соціального педагога до організації профорієнтаційної роботи з учнями. *Сучасна освіта в умовах реформування: проблеми, теорія, практика*: матер. наук.-практ. конф., Харків, 22 лист. 2012 р. Х.: ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2012. С.3.
3. Васильєва М.П., Подберезський М.К. Підготовка соціального працівника відповідно до сучасних вимог соціально-педагогічного напрямку професійної діяльності. *Інновації в підготовці та професійній діяльності фахівців соціальної сфери*: матер. наук.-практ. конф., Харків, 24 лист. 2017 р. Х.: ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2017. С. 2-6.
4. Ізвекова М. О. Профорієнтаційне самовизначення старшокласників засобами анімаційної діяльності. *Соціально-педагогічна діяльність у сфері дозвілля: проблеми і перспективи* : матер. всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 6 листоп. 2014 р. Х.: ХДАК, 2014. С. 106-107.
5. Максимовська Н.О. Зміст підготовки майбутніх соціальних педагогів до здійснення соціально-педагогічної діяльності в сфері дозвілля. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № С. 86-94.